

بررسی علل عدم حضور دانشجویان در کلاس‌های دروس نظری از دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشکده

دندانپزشکی دانشکده علوم پزشکی یزد

صغری یاسایی^۱، عبدالرحیم داوری^۲، فاطمه عزیزیان^{۳*}، مهرداد غفاری طرفقی^۴

چکیده

مقدمه: رسالت اصلی دانشگاه پرورش نیروی انسانی و ایجاد خلاقیت و نوآوری است که کلاس‌های درس سرآغازی برای انتقال مفاهیم و نیز تجربیات اساتید به دانشجویان و درک بهتر مطالب درسی است. پژوهش حاضر به منظور تعیین عوامل مؤثر بر عدم حضور دانشجویان در کلاس‌های درس نظری از دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی یزد در سال ۱۳۹۳ انجام گردید.

روش بررسی: این مطالعه توصیفی-مقطعی در سال ۱۳۹۳ به صورت سرشماری بر روی دانشجویان مقطع بالینی دکترای عمومی دندانپزشکی سراسری و بین‌الملل و اساتید هیأت‌علمی انجام شد. برای گردآوری داده‌ها، از پرسشنامه پژوهشگر ساخته حاوی ۲۰ سوال در طیف ۵ درجه‌ای لیکرت جمع‌آوری گردید.

نتایج: از ۱۱۵ نفر دانشجویی که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفتند ۷۷ نفر (۶۷/۸٪) مونث و ۳۸ نفر (۳۲/۲٪) مذکر بودند. از بین عوامل مؤثر بر عدم حضور دانشجویان در کلاس‌های دروس نظری از دیدگاه اساتید، بیشترین میانگین نمره به ترتیب مربوط به اجازه جزوه نویسی و ضبط صدای استاد (۴/۳۸٪)، برگزاری کلاس‌ها آخر وقت (۴/۰۵٪)، بی‌اهمیت بودن موضوع (۳/۶۱٪) و دور بودن مسیر دانشگاه و نداشتن وسیله ایاب و ذهاب (۲/۶۱٪) می‌باشد. از دیدگاه دانشجویان نیز داشتن امتحان قبل و بعد از کلاس (۳/۹۹٪)، دوست نداشتن خصوصیات رفتاری استاد (۳/۶۳٪)، بی‌علاقه بودن موضوع (۳/۳۳٪) و دور بودن مسیر دانشگاه و نداشتن وسیله ایاب و ذهاب (۳/۲۷٪) به ترتیب بیشترین میانگین نمره را به خود اختصاص دادند.

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های این پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که حضور و یا عدم حضور در کلاس درس متاثر از عوامل مربوط به هر دو گروه مدرسین و دانشجویان می‌باشد و علاقه دانشجویان به موضوع درس، روش تدریس و استفاده استاد از تکنیک‌های خلاق و جدید، خصوصیات اخلاقی و رفتاری استاد و زمان برگزاری کلاس‌ها است که میزان و تداوم حضور را تعیین می‌کند.

واژه‌های کلیدی: عدم حضور، کلاس درس نظری، دیدگاه، اساتید، دانشجویان دندانپزشکی

۱- استاد بخش ارتودنسی و عضو مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت دهان و دندان، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران.

۲- استاد بخش ترمیمی و زیبایی و عضو مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت دهان و دندان، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران.

۳- کارشناسی ارشد آموزش پزشکی، دفتر مطالعات و توسعه آموزش پزشکی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران.

۴- دانشجوی دندانپزشکی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی، یزد، ایران

* (نویسنده مسئول): تلفن: ۰۹۱۳۲۷۳۳۷۰۶، پست الکترونیکی: azizianf@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۰۹/۰۷

تاریخ دریافت: ۱۳۹۴/۰۱/۲۳

مقدمه

طبق نظر روانشناسان پرورشی، یادگیری، زمانی بهتر و تاثیرات آن ماندگارتر خواهد بود که با فعال‌سازی و مشارکت هرچه بیشتر فراگیر در امر یادگیری همراه باشد. یکی از پایه‌های یادگیری و درک و فهم مطالب درسی حضور دانشجو در کلاس درس و توجه به درس می‌باشد و غیبت از کلاس و عدم توجه به درس می‌تواند باعث سست شدن این هدف مهم یادگیری شود. (۱)

در تعلیم و تربیت علوم پزشکی همانند سایر حوزه‌های آموزش عالی، هسته اصلی، یادگیرندگان می‌باشند که از طریق مشارکت فعالانه در فرآیندهای تعلیم و تربیت به فرهیختگی دست می‌یابند و با کسب دانش، نگرش و مهارت‌های لازم، تبحر حرفه‌ای خاصی را به دست می‌آورند و به ارائه خدمت به جامعه می‌پردازند. عدم حضور دانشجویان در کلاس‌های درس نظری و عدم توجه به مطالب درس استاد از مشکلات رو به افزایش سال‌های اخیر دانشگاه‌های علوم پزشکی بوده است (۲).

کلاس‌های درس مکانی برای تبادل افکار هستند، در این مکان اطلاعات مبادله شده و گسترده می‌گردند افکار به نمایش در آمده و مورد تجزیه و تحلیل و یا انتقاد قرار می‌گیرند بدون مواجه شدن با اندیشه‌هایی که در کلاس درس بروز می‌کند دگرگونی در دانشجویان پدیدار نخواهد شد (۳).

Bligh معتقد است کسانی که حضور در کلاس را ضروری می‌دانند اعتقاد دارند که کلاس درس اطلاعات آنها را افزایش می‌دهد و اندیشه آنها را ارتقاء می‌بخشد و تغییر در نگرش آنان ایجاد می‌کند (۴).

در نظام آموزش پزشکی، عناصر متعددی وجود دارد هسته اصلی این نظام یادگیرندگان می‌باشند (۲).

از عناصر دیگر که از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است نقش استاد است (۵).

استاد در جریان تدریس با عوامل مختلف و متعددی سروکار دارد که کنترل مجموعه آن‌ها محیطی را فراهم می‌آورد که یادگیری مطلوب و موثر در آن صورت می‌گیرد. عواملی چون شخصیت، روابط اجتماعی، تجارب علمی و ویژگی‌های فردی،

اهمیت موضوع درس، قوانین و مقررات آموزشی، ویژگی‌های دانشجویان و ... بر کیفیت تدریس استاد اثر می‌گذارد (۶).

نتایج مطالعه‌ای که توسط Gump در سال ۲۰۰۴ بر روی ۲۲۰ دانشجو انجام شد نشان داد که اهمیت دادن اساتید به حضور و جذابیت مطالب درسی از مهم‌ترین عوامل انگیزشی شرکت در کلاس‌های درس بودند (۷).

مهارت در افزایش انگیزه در دانشجو یکی از نشانه‌های تدریس کارآمد است. انگیزه‌ها نیروی قوی در فرایند یاددهی-یادگیری هستند. از مهم‌ترین عوامل انگیزشی، می‌توان از ارتباط مواد درسی با آینده حرفه ای دانشجویان، ایجاد حس کنجکاوی در اوایل سخنرانی، اشتیاق استاد به موضوع درس، بازخورد، جذابیت درس و حتی امتحان و نمره درس نام برد (۸،۷). بنابراین با توجه عوامل متعدد تاثیرگذار در این زمینه و اهمیت دادن بیشتر به حضور دانشجویان در کلاس درس پژوهش حاضر به منظور تعیین عوامل مؤثر بر حضور دانشجویان در کلاس‌های درس نظری از دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی یزد انجام خواهد شد.

روش بررسی

این مطالعه توصیفی- مقطعی در سال ۱۳۹۳ بر روی دانشجویان دندانپزشکی عمومی (۱۴۰ نفر) و اعضای هیأت علمی (۴۴ نفر) دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی یزد انجام شد. معیار ورود به مطالعه، کلیه دانشجویان بالینی که حداقل یک ترم کلاس درس نظری در مقاطع پیشین یا در مقطع کنونی طی کرده‌اند. کلیه اساتید و دانشجویان جهت شرکت و یا عدم شرکت در مطالعه آزاد بودند. جامعه مورد پژوهش را کلیه دانشجویان دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی یزد تشکیل دادند. برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه محقق ساخته مشتمل بر دو بخش، استفاده شد. بخش اول مربوط به مشخصات دموگرافیک دانشجویان شامل سال ورود، جنسیت، معدل ترم قبل، بومی و غیر بومی بودن، وضعیت تاهل و مشخصات دموگرافیک اساتید شامل جنسیت، نوع استخدام و سابقه تدریس بخش دوم سوالات، مربوط به علل عدم حضور

مذکر بودند که ۸۸/۹ درصد زیر ۱۰ سال و ۱۱/۱ درصد بالای ۱۰ سال سابقه تدریس داشتند.

میانگین نمره در دانشجویان مؤنث $65/62 \pm 11/48$ و در دانشجویان مذکر $68/40 \pm 8/85$ ، در دانشجویان مجرد $60/76 \pm 8/14$ و در متاهلین $69/80 \pm 10/52$ حاصل شد. آزمون آماری t تفاوت آماری معنی‌داری را بین عوامل مؤثر بر عدم حضور دانشجویان با جنس و وضعیت تاهل نشان نداد ($p=0/166$ ، $p=0/036$).

با استفاده از آزمون آماری آنوا بین عوامل مؤثر بر عدم حضور با سال ورود ($p=0/773$)، معدل ($p=0/065$) و محل سکونت دانشجویان ($p=0/657$) تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد. همچنین بین عوامل مؤثر بر عدم حضور و جنسیت، نوع استخدام و سابقه تدریس اساتید نیز تفاوت معنی‌داری وجود نداشت.

از بین عوامل مؤثر بر عدم حضور دانشجویان در کلاس‌های دروس نظری از دیدگاه دانشجویان، اولین عامل در حیطه برنامه‌ریزی آموزشی، داشتن امتحان قبل و بعد از کلاس (۳/۹۹) و بعد در حیطه اساتید، دوست نداشتن خصوصیات رفتاری استاد (۳/۶۳)، در حیطه محتوای درسی، بی‌اهمیت بودن موضوع (۳/۳۹) و در حیطه مشکلات شخصی، دور بودن مسیر دانشگاه و نداشتن وسیله ایاب و ذهاب (۳/۲۷) به ترتیب بیشترین میانگین نمره را به خود اختصاص داد و کمترین نمره هم مربوط به کاربردی نبودن مطالب (۲/۴)، اجازه جزوه‌نویسی و ضبط صدای استاد (۲/۶۶)، شلوغی و مختلط بودن کلاس (۲/۸۱) بود از دیدگاه اساتید، بیشترین میانگین نمره به ترتیب مربوط به حیطه اساتید، اجازه‌ی جزوه نویسی و ضبط صدای استاد (۴/۳۸)، بعد در حیطه برنامه ریزی آموزشی، برگزاری کلاس‌ها آخر وقت (۴/۰۵) و در حیطه محتوای درسی، بی‌اهمیت بودن موضوع (۳/۶۱) بود کمترین میانگین نمره به ترتیب مربوط به بی‌علاقه بودن موضوع (۲/۳۳)، عدم استفاده از وسایل کمک آموزشی (۲/۳۳)، شلوغی و مختلط بودن کلاس (۲/۵۵) می‌باشد.

دانشجویان در کلاس‌های درس بود که براساس مقیاس پنج‌درجه‌ای لیکرت (خیلی‌زیاد، زیاد، متوسط، کم، خیلی‌کم) تنظیم شده بود. جهت بررسی روایی محتوی ابزار، ابتدا عوامل و علت‌های مؤثر بر عدم حضور از منابع علمی و مقالات مشابه استخراج و در قالب پرسشنامه‌ای حاوی ۲۰ سوال در ۴ حیطه برنامه‌ریزی آموزشی (۷سوال)، اساتید (۷سوال)، محتوی درسی (۴ سوال)، مشکلات شخصی (۲سوال) تنظیم گردید. این پرسشنامه در اختیار ۱۰ نفر از اساتید باتجربه و متخصصین در این زمینه قرار داده شد و جهت رفع هرگونه ابهام در سوالات از ۵ نفر از دانشجویان خواسته شد تا در خصوص سوالات تهیه شده اظهار نظر کنند. بدین ترتیب روایی پرسشنامه مورد تایید قرار گرفت. در مطالعه مقدماتی که قبل از جمع‌آوری داده‌ها صورت گرفت، پایای ثبات درونی پرسشنامه تایید شد و بعد از جمع‌آوری داده‌ها نیز مجدداً آلفای کربناخ محاسبه گردید که ۸۶ درصد برآورد شد. گردآوری داده‌ها در اواخر نیمسال اول ۹۲-۹۳ توسط پژوهشگر، به‌صورت حضوری و در پایان کلاس‌های درس انجام می‌شد. در مجموع از ۱۸۴ پرسشنامه توزیع شده ۱۱۵ نفر از دانشجویان و ۱۸ نفر از اساتید پرسشنامه را تکمیل و عودت دادند که میزان پاسخ‌گویی ۶۶ درصد بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار Spss نسخه ۱۶ صورت گرفت.

نتایج

از ۱۱۵ نفر دانشجویی که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفتند ۳۹/۱ درصد ورودی سال ۹۰ و ۳۶/۵ درصد ورودی سال ۸۹ و ۲۲/۶ درصد ورودی سال ۸۸ و ۹ درصد ورودی سال ۸۷ و ۸۶ شرکت داشتند. از نظر جنسیت ۶۷/۸ درصد مؤنث و ۳۲/۲ درصد مذکر بودند. از لحاظ معدل، ۱۵/۷ درصد دانشجویان معدل بالای ۱۷ و ۷۵/۷ درصد معدل بین ۱۴ تا ۱۷ و ۸/۷ درصد معدل زیر ۱۴ داشتند. ۸۱/۷ درصد این دانشجویان مجرد و ۱۸/۳ درصد متاهل بودند. ۵۴/۸ درصد غیر بومی و ۴۵/۲ درصد بومی بودند. از ۱۸ نفر اساتید که در این پژوهش شرکت کرده بودند ۷۲/۲ درصد مؤنث و ۲۷/۸ درصد

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار دیدگاه اساتید و دانشجویان دانشکده دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی یزد در چهار حیطه محتوی درسی، اساتید، برنامه‌ریزی آموزشی و مشکلات شخصی

حیطه ها	عوامل	دیدگاه دانشجویان	دیدگاه اساتید
محتوی درسی	بی علاقه بودن موضوع	۳/۳۳±۱/۰۵	۲/۳۳±۰/۹۷
	بی اهمیت بودن موضوع	۳/۳۹±۱/۰۹	۳/۶۱±۰/۶۹
	کاربردی نبودن مطالب	۲/۴±۱/۰۳	۲/۳۳±۱/۰۲
	سخت بودن محتوی	۳/۲۸±۱/۰۵	۳/۴۴±۰/۹۸
اساتید	عدم استفاده از تکنیکهای جدید تدریس	۳/۶۰±۱/۰۵	۳/۴۴±۰/۸۵
	عدم تسلط علمی استاد	۳/۶۱±۱/۰۳	۳/۵۰±۰/۹۸
	عدم ارائه مطالب جدید از سوی استاد	۲/۷۱±۰/۹۸	۲/۶۱±۱/۱۴
	عدم استفاده از وسایل کمک آموزشی	۳/۲۸±۱/۱۲	۲/۳۳±۱/۰۲
	عدم نظارت استاد به حضور و غیاب	۳/۴۴±۱/۳۱	۳/۳۸±۱/۰۹
	دوست نداشتن خصوصیات رفتاری استاد	۳/۶۳±۱/۱۶	۳/۵۰±۰/۷۸
	اجازه‌ی جزوه نویسی و ضبط صدای استاد	۲/۶۶±۱/۲۲	۴/۳۸±۰/۶۹
	مجاز بودن دانشجو برای غیبت طبق آیین نامه	۳/۲۹±۱/۲۷	۳/۹۴±۰/۹۹
برنامه‌ریزی آموزشی	طولانی بودن زمان کلاس	۳/۲۶±۱/۱۱	۲/۹۴±۱/۱۰
	برگزاری کلاس‌ها صبح زود	۳/۹۵±۱/۱۵	۳/۷۷±۱/۱۱
	برگزاری کلاس‌ها آخر وقت	۳/۹۳±۱/۰۷	۴/۰۵±۰/۹۳
	داشتن امتحان و قبل از کلاس	۳/۹۹±۱/۰۷	۲/۸۳±۱/۲۹
	فاصله زمانی زیاد بین دو کلاس	۳/۷۹±۱/۰۸	۲/۹۴±۱/۴۷
	شلوغ و مختلط بودن کلاس	۲/۸۱±۱/۱۸	۲/۵۵±۱/۰۴
	دور بودن مسیر دانشگاه و نداشتن وسیله ایاب و ذهاب	۳/۲۷±۱/۲۲	۲/۶۱±۱/۰۹
	بیماری و مشکلات خانوادگی	۳/۱۹±۱/۱۳	۲/۷۲±۱/۲۲

تفاوت معنی‌داری نشان نداد (جدول ۲).

مقایسه دیدگاه اساتید و دانشجویان نسبت به عوامل موثر بر عدم حضور دانشجویان بر اساس آزمون آماری تی مستقل

جدول ۲: مقایسه میانگین نمره و انحراف معیار دیدگاه دانشجویان و اساتید بر حسب عوامل موثر بر عدم حضور دانشجویان

دیدگاه	میانگین	انحراف معیار	مقدار p
دانشجویان	۶۶/۵۰	۱۰/۶۹	p=۰/۲۳۰
اساتید	۶۳/۲۷	۹/۴۹	

بحث

کلاس در یک روز و تداخل با کلاس‌های دیگر، چهار عاملی بود که در این مطالعه بالاترین تاثیر در غیبت دانشجویان از کلاس داشت. از دیدگاه اساتید مهم‌ترین عوامل عدم حضور دانشجو مربوط به حیطه اساتید و برنامه‌ریزی آموزشی بود بدین‌صورت، اجازه جزوه‌نویسی و ضبط صدای استاد، برگزاری کلاس‌ها آخر وقت، مجاز بودن دانشجو برای غیبت طبق آیین نامه، عواملی

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که در بین عوامل موثر بر عدم حضور از دیدگاه دانشجویان، موثرترین عوامل مربوط به حیطه برنامه‌ریزی آموزشی بود. به‌طوری‌که از نظر دانشجویان، داشتن امتحان قبل و بعد از کلاس درس، برگزاری کلاس‌ها در آخر وقت، برگزاری کلاس صبح زود، فاصله زمانی زیاد بین دو

درس با نیازهای آینده یک دندان‌پزشک به‌عنوان عامل مهم عدم حضور دانشجویان در کلاس درس ذکر شده است (۱۵).

نتایج این پژوهش نشان داد که در حیطه عوامل مربوط به عملکرد استاد از نظر دانشجویان، دوست نداشتن خصوصیات اخلاقی و رفتاری استاد، عدم تسلط علمی استاد و عدم استفاده استاد از تکنیک‌های جدید تدریس، از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر عدم حضور دانشجویان شناخته شد.

نتایج پژوهش ترابی و همکاران نشان داد که از دید ۹۲ درصد دانشجویان، روش تدریس مناسب تأثیر زیادی بر حضور در کلاس درس دارد (۱۱). همچنین در بررسی عملکرد اساتید در کلاس از دیدگاه دانشجویان در مطالعه نبوی و همکاران مشاهده شد که ۸۳ درصد آنها تسلط استاد در تدریس و رابطه استاد با دانشجو را به عنوان مهم‌ترین فاکتور تأثیرگذاری در کلاس عنوان می‌کنند (۱). نتایج مطالعه‌ای که توسط سلیمانی اصل و همکاران (۱۴) و کرمی و همکاران (۹) نیز این نکته را تأیید کرد که مهم‌ترین عامل مؤثر بر عدم حضور دانشجویان، روش تدریس نامناسب استاد می‌باشد.

از مهم‌ترین اصول آموزش و ویژگی‌های استاد، تسلط بر محتوا و موضوع درس و آگاهی کافی و گسترده درباره مطالب آموزشی است؛ به‌نحوی که استاد را توانا سازد تا با تسلط کامل مطالب درسی را ارائه دهد. استادی که تسلط علمی کافی ندارد، شاید بتواند متن درس را آماده و به شکل کامل و صحیح در کلاس ارائه کند؛ اما به دلیل ضعف علمی و عدم احاطه کامل بر مطالب آموزشی، نکات مهم درس تشخیص داده نمی‌شود و اگر ارائه خوب درس نیاز به خلاقیت (مثل تقدم و تأخر مطالب و یا ذکر مطالب تکمیلی) داشته باشد، استاد از عهده آن بر نمی‌آید (۱۶).

راه‌های مختلفی برای کمک به یادگیری دانشجویان و تقویت درک مطلب توسط اساتید مختلف به کار می‌رود. مطالعات نشان داده که مشارکت فعال دانشجو در امر یادگیری یکی از بهترین روش‌های یادگیری است که باعث تشویق دانشجو به حضور در کلاس شده و دانشجو را از حالت منفعل و شنونده خارج می‌شود (۱۷). صفایی و فرج‌زادگان در مطالعه خود دریافتند که

بودند که بالاترین میانگین نمره را به خود اختصاص دادند. مطالعات مشابه زیادی دلایل عدم حضور و یا عوامل حضور دانشجویان در کلاس‌های درس نظری و بالینی صورت گرفته است به‌عنوان مثال در تحقیقی مشابه که توسط کرمی و همکاران روی دانشجویان پزشکی مقطع علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی جهرم انجام شد. از مجموع ۱۲ عامل مؤثر عدم حضور دانشجویان در کلاس‌های درس، کم بودن بازدهی کلاس‌ها و خستگی ناشی از کلاس‌های قبلی موثرترین عامل عدم حضور دانشجویان شناخته شد (۹).

در تحقیق نبوی و همکاران، بعد از نقش استاد در کلاس، نقش مشکلات برنامه آموزشی (زمان تشکیل و برنامه فشرده کلاس‌ها) در غیبت از کلاس دانشجویان مقطع علوم پایه پزشکی اشاره شده است (۱). به نظر می‌رسد، فشارکاری و خستگی ناشی از آموزش‌های بالینی و استرس وارد شده به دانشجویان دندانپزشکی در طول روز، حضور دانشجو در کلاس‌های نظری آخر وقت را کمرنگ‌تر می‌کند. اگر چه برخی از این عوامل اجتناب‌ناپذیر بوده و قابل حذف شدن نمی‌باشد (۱۰).

در مطالعه حاضر، از دیدگاه دانشجویان و اساتید در حیطه محتوی درسی، اولین عامل مؤثر بر عدم حضور، بی‌علاقه بودن دانشجویان به موضوع درس مشخص گردید. نتایج مطالعه ترابی و همکاران نیز نشان داد که ۸۹/۴ درصد دانشجویان علاقه به مبحث درسی را کاملاً مؤثر یا مؤثر بر حضور در کلاس درس می‌دانستند (۱۱). Hughes (۱۲) فصیحی‌هرندی و همکاران (۱۳) در نتایج پژوهش خود گزارش کردند که عدم علاقه به موضوع درس یکی از علل اصلی غیبت دانشجویان بوده است.

بی‌اهمیت بودن موضوع از دیدگاه دانشجویان و کاربردی نبودن مطالب مطرح شده از دیدگاه اساتید، دیگر عوامل مؤثر بر عدم حضور دانشجویان در حیطه محتوای درسی می‌باشند که با مطالعه ترابی و همکاران همسو می‌باشد (۱۲). سلیمانی‌اصل و همکاران نیز در نتایج پژوهش خود بیان کردند که غیرمفید بودن مطالب (۷۷ درصد) از جمله عوامل مهم عدم حضور در کلاس درس بوده است (۱۴). عدم تناسب مطالب مطرح شده در

شرکت فعال و پویای دانشجویان در کلاس فراهم نمود (۱۱). مشارکت فعال در مباحثه اثربخش، نیاز به ارتباطی دارد که صرفاً کلامی نباشد، بلکه حاوی ارتباط غیرکلامی مانند اشارات، حرکات، حالات چهره، تماس چشمی نیز باشد. بدیهی است این شرایط تنها در تماس رو در رو و با آرایش کلاس به صورت حلقه‌وار تحقق می‌یابد (۱۳). همچنین ساعت نامناسب کلاس‌های تئوری در دانشکده دندانپزشکی می‌تواند دلیلی باشد که دانشجو به علت خستگی بعد از کار کلینیک علاقه‌ای به شرکت فعال در کلاس درس را نداشته باشد (۱۱).

نتیجه‌گیری

با توجه به یافته‌های این پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که حضور و یا عدم حضور در کلاس درس متاثر از عوامل مربوط به هر سه گروه برنامه‌ریزان آموزش، مدرسین و دانشجویان می‌باشد. شناخت دیدگاه دانشجویان به‌عنوان مشتریان اصلی در آموزش به برنامه‌ریزی آگاهانه و یادگیری موثر کمک خواهد نمود. پیشنهاد می‌شود برنامه‌ریزان آموزش دندانپزشکی به عواملی که به‌عنوان مهم‌ترین عوامل عدم حضور دانشجویان در کلاس درس مطرح شد مدنظر قرار داده و در برنامه‌ریزی آموزشی و جذب اساتید مورد توجه قرار داده تا بدین‌وسیله حضور دانشجویان با رغبت و علاقه بیشتر در محیط‌های آموزشی افزایش یابد و پیرو آن، در محیط‌های کاری آینده افرادی با انگیزه و اطلاعات بیشتر حضور داشته باشند.

مشارکت فعال دانشجویان در تدریس واحدهای باکتری شناسی و میکروب شناسی در طی دو ترم متوالی، دانشجویان با علاقه بیشتری در کلاس درس حاضر شده و تعداد غایبین حتی بدون حضور و غیاب کردن به حداقل رسید (۱۸).

در تحقیق حاضر، از دیدگاه اکثریت اساتید، اجازه جزوه نویسی و ضبط صدای استاد هنگام تدریس موثرترین عامل عدم حضور دانشجویان در کلاس می‌باشد. Hunter و Tedly در تحقیقی که در سال ۲۰۰۰ در دانشگاه کانتربری انجام دادند، امکان دسترسی دانشجویان به مطالب تدریس شده از راه‌های دیگر را از جمله دلایل غیبت آنها در کلاس بیان نمودند (۱۹) گوش دادن به صدای ضبط شده استاد و کپی‌برداری از جزوات نوشته شده توسط برخی از دانشجویان، نگرانی از بابت عدم شرکت در کلاس برای دانشجو ایجاد نخواهد کرد که از دیدگاه اساتید این عامل خود بزرگترین عامل عدم حضور دانشجو در کلاس محسوب می‌شود.

نتایج این مطالعه در حیطه مشکلات شخصی نشان داد که، دور بودن مسیر دانشگاه و نداشتن وسیله ایاب و ذهاب مناسب، یکی از عوامل موثر بر عدم حضور دانشجویان می‌باشد. Jortof نیز رفت و آمد بین دانشگاه و محل سکونت دومین عامل غیبت دانشجو از کلاس در مطالعه خود ذکر کرد (۲۰).

با توجه به ماهیت رشته دندان پزشکی که دانشجویان از آموخته‌هایشان استفاده بالینی می‌برند، باید تمهیداتی جهت

References:

- 1- Nabavi S, Safavi M. *Causes of Absenteeism and Lack of Attention to the Instructions among Medical Students of Islamic Azad University, Tehran Medical Branch*. Med Sci J Islamic Azad Uni Tehran Med Branch 2011; 21(3): 227-32. [Persian]
- 2- Salehi Sh. *Effect of clinical supervision on the faculty teaching quality at nursing and midwifery school in Isfahan university of medical sciences*. Iran J Med Edu 2000; 1(1): 54-63. [Persian]
- 3- Demari B. *Survey of influence factors on participation or not participation in medical school classes of Tehran university Of Medical Science*. TebvaTazkiyeh 2001; 10(1): 36-40. [Persian]
- 4- Bligh DA. *What is the use of lectures?* Available at: <http://www.learningandteaching.info/teaching/lecture.htm>

- 5- Glaver J, Browning RH. *Principles of educational psychology and its application*. Kharazi AN (translatore) Tehran: Center for Academic Publisher. 2006:8
- 6- Shabani H. *Educational skills (teaching methods and techniques)*. Tehran: SAMT; 1997.pp.143-242. [Persian]
- 7- Gump SE. *Keep students coming by keeping them interested: motivators for class attendance*. College Student J 2004; 38: 157.
- 8- Newell D, Canon R. *New methods in medical education and related sciences*. Translated by Mohmodi M. Tehran: Department of Medical Education, Hejrat 1379: 35-47.
- 9- Karami MY, Amanat A, Rasekh Jahromi A, Sotoodeh Jahromi A. *The evaluation of effective factors on attendance in theoretical classrooms, from the viewpoints of medical students of Jahrom's University of Medical Sciences*. J Jahrom Uni Med Sci 2013; 11(1): 7-14. [Persian]
- 10- Murphy RJ, Gray SA, Sterling G, Reeves K, DuCette J. *A comparative study of professional student stress*. J Dental Edu 2009; 73(3): 328-37.
- 11- Torabi M, Amini P, Taheri S, Karimi-Afshar M, Abbasloo A. *Effective factors on theoretical classes attendance of dentistry students of Kerman University of Medical Sciences, Iran*. Strides Dev Med Edu 2014; 11(3): 342-9. [Persian]
- 12- Hughes SJ. *Student attendance during college-based lecture: a pilot study*. Nurs standard J 2005; 19(47): 41-9.
- 13- Fasihi Harandi T, Azizzadeh Froozi M, Mohammadalizadeh S, Ghazanfari Z. *Effective factors on theoretical class attendance according to nursing and midwifery students 'point of view Kerman Razi school of nursing and midwifery*. Strides Dev Med Edu 2007; 4 (2):100-7. [Persian]
- 14- Solamani Asl H, Mehrannia K. *Assessment of Tehran medical university opinion on the classes attendance and Causes of absenteeism*. Iran J Med Edu 2001; Special issue :73.[Persian]
- 15- Malek Afzali H, Shadpour K. *Study skills needed and job problems in medical doctors working in health centers*. Tehran: Presented at the National Seminar on Medical Education 1994: 10-15. [Persian]
- 16- Azmoudeh E, Dolati M, Farzadmanesh E, et al. *Survey of student views about factors affecting students' attendance in classrooms in Sabzevar University of Medical Sciences, Iran*. Strides Dev Med Edu 2013; 10(2): 142-9. [Persian]
- 17- Krueger PM, Neutens J, Bienstock J, et al. *To the point: reviews in medical education teaching techniques*. Am J Obstetrics Gynecol 2004; 191(2): 408-11.
- 18- Ghasemian Safaei H, Farajzadegan Z. *Active participation of student s in teaching*. Iran J Med Edu 2012; 11(9): 1129-30.
- 19- Hunter S, Tetley J. *Why don't students attend? Why do students attend?* Melbourne, HERDSA Annual International Conference 1999; 12-5.
- 20- Jortof NF. *Students' motivations for class attendance*. Am J Pharmaceutical Edu 2005; 69: 15.

Reasons for Students' Absenteeism in Classroom: viewpoints of dental students and faculty members of Yazd School of Medicine

Yasayi S (DDM/ MSc)¹, Davari AR (DDM/ MSc)², Azizian F (MSc)^{*3}, Ghafari Torghi M (DDM)⁴

^{1,2} *Social Determinants of Oral Health Research Center. Faculty of Dentistry, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran*

³ *Medical Education MS, Faculty of Dentistry, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran*

⁴ *Dental Student, Faculty of Dentistry, Shahid Sadoughi University of Medical Sciences, Yazd, Iran*

Received: 12 Apr 2015

Accepted: 28 Nov 2015

Abstract

Introduction: The main mission of the university education is fostering human resources and creating creativity and innovation. Classrooms are suitable places for transferring teachers' experiences to the students and a better understanding of educational contents. This study aimed to survey the causes of absenteeism in classroom, through the viewpoints of dental students and faculty members of Yazd Dental University in 1393.

Methods: This cross-sectional descriptive study was performed on students who were studying clinical dentistry in Shahid Sadoughi University and International Campus and faculty members of Yazd Dental University. They were selected using systematic random sampling. To collect the data, a researcher-made questionnaire containing 20 questions in Likert scale was used.

Results: From 115 students were examined in this study, 77 students were female (67.8%) and 38 were male (32.2%). From the viewpoints of teachers about the students absenteeism, the highest mean scores belong to permission to the students to take notes and voice recordings of teacher (4.38), holding classes at the end of time (4.05), being insignificant subject (3.61), distance of university and lack of transportation to the university (2.61), respectively. From the viewpoints of students, the highest mean scores belong to the exam before and after class (3.99), dislikes professor's behavior (3.63), being uninterested to the subject (3.33), distance of university and lack of transportation to the university (3.27).

Conclusion: According to the findings of this study, it can be concluded that the presence or absence of students in the classroom, were influenced by factors related to both teachers and students groups. Student interests to the subject, teaching methods and the use of new and creative techniques, teacher characters and behavior and the time of the classes determined the rate of attendance and continued presence of students.

Keyword: Absence; Theoretical Classes; Teachers; Dental Students

This paper should be cited as:

Yasayi S, Davari AR, Azizian F, Ghafarian Torghi M. ***Reasons for Students' Absenteeism in Classroom: viewpoints of dental students and faculty members of Yazd School of Medicine.*** J Med Edu Dev 2016; 10(4): 278-285.

* Corresponding Author: Tel: +98 9132733706, Email: azizianf@gmail.com